

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан юридичного факультету

_____ Ярослав ЛАЗУР

« ____ » _____ 2025 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ**

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	08 Право
Спеціальність	081 «Право»
Освітня програма	Право
Статус дисципліни	Вибіркова
Мова навчання	Українська

Робоча програма навчальної дисципліни «**Актуальні проблеми розвитку правової системи України**» для здобувачів вищої освіти галузі знань **08 Право** спеціальності **081 Право** освітньої програми **Право**.

Розробник: Туряниця В.В. доцент, к.ю.н., доцент кафедри теорії та історії держави і права

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри теорії та історії держави і права

протокол № 1 від 28 серпня 2025 року

Завідувач кафедри _____ Іван ПЕРЕШ

Схвалено науково-методичною комісією юридичного факультету

протокол №2 від 08 вересня 2025 року

Голова науково-методичної комісії _____ Павло ЧЕРЕВКО

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом
	Денна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:
Загальна кількість годин – 120	4-й
Кількість модулів – 2	Семестр:
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4,3 самостійної роботи – 4,3	2-й
	Лекції:
	30
	Практичні (семінарські):
	30
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:
	-
Форма підсумкового поточного контролю: модульна контрольна робота	Самостійна робота:
	60
Форма підсумкового контролю: усна	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Актуальні проблеми розвитку правової системи України» є формування у студентів як майбутніх висококваліфікованих спеціалістів необхідного базису знань про різноманітні аспекти формування, розвитку і функціонування правової системи України.

На основі узагальненого та систематичного відображення фундаментальних проблем сучасної юридичної науки сформувати науковий юридичний світогляд та забезпечити високий рівень професійної культури, необхідний практикуючому юристу, розширивши діапазон його професійного у світогляді, який дозволить вірно орієнтуватись у виявленні та вирішенні правових проблем, з якими йому доведеться зустрічатись у своїй майбутній діяльності.

Завдання навчальної дисципліни «Актуальні проблеми розвитку правової системи України» полягає у поглибленні й розширенні студентами систематизованих теоретичних знань про історичні аспекти формування власної правової системи України, обумовлені реальними потребами розвитку суспільства, спираючись на історичні традиції українського права з урахуванням відповідного досвіду європейських держав, які є членами інтеграційних об'єднань; основні тенденції і перспективи розвитку правової системи України, враховуючи її зближення із європейською правовою системою, напрями трансформації правової системи України під впливом глобалізаційних процесів.

У процесі вивчення дисципліни майбутні правники набувають навичок творчого правового мислення та науково-дослідної діяльності; виробляють вміння розуміти та застосовувати наукові методи пізнання права; опановують засади найбільш фундаментальних проблем сучасного етапу розвитку правової системи суспільства та вдосконалення правового регулювання суспільного та державного життя.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі права або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин та принципів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК-1. Знання та розуміння предметної галузі, професії; основних концепцій, базових категорій, юридичних понять;

ЗК-2. Здатність до безперервного та активного навчання, самоосвіти, постійного підвищення кваліфікації;

ЗК-6. Здатність діяти з урахуванням соціальної відповідальності та громадянських зобов'язань, з повагою ставитися до права й закону;

ЗК-7. Здатність визначати, формулювати та розв'язувати проблеми, аналізувати соціально-значущі процеси та приймати обґрунтовані рішення;

ЗК-9. Уміння знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різноманітних джерел; здатність використовувати інформаційно-комунікативні технології (ЗК-9).

Фахові компетентності спеціальності (ФК):

ФК-1. Здатність брати участь у розробці нормативно-правових актів;

ФК-2. Уміння діяти на основі розвиненої правосвідомості, правового мислення і правової культури;

ФК-3. Здатність забезпечувати дотримання законодавства суб'єктами права;

ФК-6. Вміння юридично правильно кваліфікувати факти і обставини;

ФК-8. Розуміння необхідності поваги до честі та гідності особи, захисту прав і свобод людини і громадянина;

ФК-11. Володіння юридичною термінологією та юридичною технікою, здатність правильно відтворювати результати професійної діяльності в юридичній та іншій документації (ФК-11);

ФК-13. Здатність тлумачити нормативно-правові акти, надавати кваліфіковані юридичні висновки і консультації.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Актуальні проблеми розвитку правової системи України» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

ОК 8 Теорія держави і права

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Право» вивчення навчальної дисципліни «Актуальні проблеми розвитку правової системи України» повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Здійснювати збір, порівняння та аналіз матеріалів з різних джерел	ПРН 1
Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблематики	ПРН 2
Давати короткий висновок щодо окремих проблем з достатньою обґрунтованістю	ПРН 3
Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи ситуацію чи проблему	ПРН 4
Належним чином використовувати ту інформацію, яку отримано з першоджерел та вторинних джерел для своєї професійної діяльності	ПРН 11
Вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних	ПРН 12
Демонструвати знання і розуміння щодо визначення основних сучасних правових теорій, доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи	ПРН 15
Пояснювати та аналізувати природу та зміст основних правових інститутів та процедур як національного права, так і права зарубіжних країн	ПРН 16
Демонструвати необхідні знання та розуміння суті та змісту основних правових інститутів та норм фундаментальних галузей права	ПРН 17
Вміти на базовому рівні здійснювати нормотворчу, правотворчу та правозастосовчу діяльність, професійний огляд та аналіз судової практики	ПРН 18
Застосовувати набуті знання та навички у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки	ПРН 19
Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях	ПРН 20

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Актуальні проблеми розвитку правової системи України»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Вміння здійснювати пошук наукових праць, нормативно-правових актів, судових рішень за допомогою різних вітчизняних та зарубіжних пошукових систем	ПРН 1
Здатність аналізувати та критично осмислювати наукові праці	ПРН 2
Здатність формулювати правові обґрунтування та висновки, пропозиції, рекомендації	ПРН 3
Уміти використовувати державно-правові закономірності, оцінювати їх із загальнолюдських позицій і вимог практики	ПРН 4
Здатність застосувати отримані правові знання в сфері юридичної практики	ПРН 11
Вміння належно використовувати інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для своєї професійної діяльності	ПРН 12
Здатність до формулювання основних понять та категорій теорії держави і права, методологічних основ наукового розуміння права і держави	ПРН 15
Вміння визначити правовий статус державно-правових явищ як національно-правовій системі, так і правових системах інших держав	ПРН 16
Здатність до аналізу правових ситуацій, формулювання відповідних висновків практичного характеру	ПРН 17
Володіти навичками щодо формування правових текстів (нормотворчого, правозастосовчого характеру)	ПРН 18
Здатність до визначення моделей вирішення правових спорів на основі нормативного матеріалу	ПРН 19
Вміти надати кваліфіковану правову допомогу у різних ситуаціях; творчо підходити до вирішення відповідних наукових та практичних проблем	ПРН 20

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: виступи на практичних заняттях; виконання індивідуальних та групових теоретико-прикладних завдань під час аудиторних занять та самостійної роботи здобувач освіти; виконання тестових завдань, а також модульних контрольних робіт; залік.

Методи навчання: пошуковий метод; пояснювально-ілюстративний метод; метод мозкового штурму; метод проблемного викладу; дослідницький метод; робота в малих групах тощо.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: активна робота на лекційних та семінарських заняттях (зокрема, активна участь у дискусії та презентації матеріалу, написання есе та інших реферативних робіт тощо).

Форма модульного контролю: усний та письмовий (написання модульної, включаючи описові завдання).

Форма підсумкового семестрового контролю: усний залік.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота									Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5		40	100
12	12	12	12	12						

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота									Модульна контрольна робота	Сума
T6	T7	T8	T9	T10			40	100
12	12	12	12	12						

T7, T8 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	15	60	15	60
Колоквіум		Під час семінарських занять		Під час семінарських занять
Есе		Під час семінарських занять		Під час семінарських занять
Модульна контрольна робота		40		40
Разом	15	100	15	100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	відмінно	Зараховано
82 - 89	B	Добре	
74 - 81	C	Задовільно	
64 - 73	D		
60 - 63	E		
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Знання здобувачів вищої освіти з дисципліни оцінюється за такими критеріями:

оцінку «**відмінно**» (**90-100 балів, A**) заслуговує студент, який: всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом; вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях; засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває; вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію; самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи;

оцінку «**добре**» (**82-89 балів, B**) – заслуговує студент, який: повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях; має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язання проблем професійного спрямування; під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «**добре**» (**74-81 бал, C**) заслуговує студент, який: в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок; вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність; опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «**задовільно**» (**64-73 бали, D**) – заслуговує студент, який: знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії; виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок; ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою; допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення;

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує студент, який: володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер;

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється студенту, який: виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань;

оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється студенту, який: - володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім; - допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою; - не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

До модульної контрольної роботи допускаються всі студенти, а до підсумкового семестрового контролю з навчальної дисципліни – студенти, які отримали не менше 35 балів (враховуються як результати модульної контрольної роботи та поточного контролю під час семінарської та самостійної роботи студента).

До підсумкового (семестрового) контролю з навчальної дисципліни не допускаються студенти, підсумкова модульна оцінка яких становить менше 35 балів. Студент, який за результатами модульних контролів отримав оцінку «F» (менше 34 балів), повинен до проведення підсумкового (семестрового) контролю покращити цю оцінку. Без такого покращання він до підсумкового (семестрового) контролю не допускається.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1.Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Предмет і структура спецкурсу

Предмет спецкурсу. Структура спецкурсу. Методологія спецкурсу. Загальні закономірності виникнення, розвитку і функціонування державно-правових явищ в Україні. Зв'язок спецкурсу з теорією держави і права, конституційним правом України та іншими юридичними навчальними дисциплінами. Значення спецкурсу для підготовки фахівця-юриста. Джерела спецкурсу.

Тема 2. Поняття та структура правової системи

Різні підходи до розуміння поняття права система. Ознаки правової системи. Національно-правова система. Структура правової системи: плюралізм підходів. Функції правової системи. Критерії класифікації сучасних правових систем.

Тема 3. Особливості правової системи України

Позиції вчених щодо визначення місця правової системи України серед типів правових систем. Поняття «постсоціалістичної правової системи».

Загальні ознаки правової системи України. Елементи правової системи України. Інституційний та нормативний компоненти правової системи України. Ознаки правосвідомості українського суспільства.

Наближення правової системи України до права Європейського Союзу: проблеми і перспективи.

Тема 4. Поняття та суб'єкти публічної влади в Україні

Поняття державної влади. Суверенітет Української держави. Поняття та засади здійснення публічної влади. Суб'єкти публічної влади. Умови легальності державної влади в Україні. Механізми легітимації публічної влади. Засоби лімітації державної влади в Україні. Ефективність державної влади в Україні: фактори забезпечення.

Реформа правової системи. Ознаки правової реформи. Співвідношення правової політики і правової реформи. Суб'єкт і об'єкт правової реформи. Напрями правової реформи в Україні. Конституційна реформа. Судово-правова реформа. Адміністративна реформа в Україні. Стан правової реформи в Україні. Основні проблеми реформування правової системи в Україні

Тема 5. Удосконалення форми державного правління в Україні

Поняття та критерії форми державного правління. Традиції України у питанні форми державного правління.

Особливості сучасної форми державного правління в Україні. Конституційна реформа як засіб удосконалення організації влади в Україні.

Тема 6. Особливості територіального устрою в Україні. Проблеми адміністративної адміністративно-територіальної реформи

Поняття та критерії державного устрою. Унітарний устрій України: минуле і сучасність. Особливості державного (територіального) устрою в Україні. Автономна Республіка Крим. Модель місцевого самоврядування в Україні. Проблема «управлінської вертикалі» в Україні. Адміністративно-територіальна реформа. Децентралізація публічної влади в Україні.

Тема 7. Особливості державного режиму в Україні

Поняття державного режиму. Критерії ідентифікації державних режимів. Демократичні та антидемократичні режими у сучасному світі. Сучасні теорії демократії.

Державний режим в Україні: специфічні риси. Проблеми відновлення демократії у сучасній Україні, їх організаційно-правове забезпечення.

Тема 8. Проблеми удосконалення політичної системи. Механізм Української держави

Поняття, структура, методологічні основи аналізу політичної системи суспільства. Критерії відбору елементів політичної системи. Держава як суб'єкт політичної системи. Місце і роль держави в політичній системі, її взаємодія з інститутами політичної системи (політичними партіями). Держава і політичні партії: моделі взаємовідносин.

Функції та основні тенденції розвитку політичної системи українського суспільства. Поняття політичної реформи, питання її впровадження в Україні.

Тема 9. Нормативні основи правової системи України

Роль правових норм у правопорядку. Ознаки норми права: нове розуміння. Множинність суб'єктів нормотворення. Формальна визначеність. Модель правової норми. Види правових норм.

Поняття принципів права. Види принципів права: загальні, галузеві та міжгалузеві. Механізм дії принципів права.

Судова практика. Позиції Конституційного Суду України. Поняття судової практики. Особливості судового рішення. Поняття судового прецеденту. Судова практика Європейського суду з прав людини як джерело права в Україні. Поняття правової позиції Конституційного Суду України. Права людини як діюче право.

Тема 10. Систематизація права в Україні

Систематизація нормативних актів: поняття, принципи, види. Інкорпорація, консолідація, кодифікація. Систематизація українського законодавства і основні етапи кодифікаційної роботи.

Юридична техніка та її значення для правотворчості і систематизації нормативних актів. Засоби, правила і прийоми як елементи юридичної техніки. Мова і стиль закону. Систематизація та уніфікація українського законодавства. Комп'ютеризація законотворчості.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
л		с	лаб	інд.	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1						
Тема 1. Предмет і структура спецкурсу.	5	2	3			
Тема 2. Поняття та структура правової системи	14	3	3			8
Тема 3 Особливості правової системи України	14	3	3			8
Тема 4. Поняття та суб'єкти публічної влади в Україні	13	3	4			6
Тема 5. Удосконалення форми державного правління в Україні.	12	4	2			6
Разом за змістовим модулем 1	58	15	15			28
Модуль 2						
Тема 6. Особливості територіального устрою в Україні. Проблеми адміністративної реформи	14	4	2			8
Тема 7. Особливості державного режиму в Україні	12	2	4			6
Тема 8. Проблеми удосконалення політичної системи. Механізм Української держави	12	4	2			6
Тема 9. Нормативні основи правової системи України	12	2	4			6
Тема 10. Систематизація права в Україні	12	3	3			6
Разом за змістовим модулем 2	62	15	15			32
Усього годин	120	30	30			60

6.3. Теми практичних (семінарських) занять

№	Назва теми	Кількість годин
1.	Предмет і структура спецкурсу	3
2.	Поняття та структура правової системи	3
3.	Особливості правової системи України	3
4.	Поняття та суб'єкти публічної влади в Україні	4
5.	Удосконалення форми державного правління в Україні	2
6.	Особливості територіального устрою в Україні. Проблеми адміністративно-територіальної реформи	2
7.	Особливості державного режиму в Україні	4

8.	Проблеми удосконалення політичної системи. Механізм Української держави	2
9.	Нормативні основи правової системи України	4
10.	Систематизація права в Україні	3
	Разом	30

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Поняття та структура правової системи	8
2.	Особливості правової системи України	8
3.	Поняття та суб'єкти публічної влади в Україні	6
4.	Удосконалення форми державного правління в Україні	6
5.	Особливості територіального устрою в Україні. Проблеми адміністративно-територіальної реформи	8
6.	Особливості державного режиму в Україні	6
7.	Проблеми удосконалення політичної системи. Механізм Української держави	6
8.	Нормативні основи правової системи України	6
9.	Систематизація права в Україні	6
	Разом	60

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби – персональні комп'ютери, мультимедійний проектор.

Програмне забезпечення – пакет Microsoft Office, сайт електронного навчання ДВНЗ «УЖНУ», платформа «MOODLE», додаток GOOGLE MEET, корпоративна електронна адреса на домені UZHNU.EDU.UA.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

- Власенко В. В. Вплив процесів глобалізації на правові системи сучасності / Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції № 1. 2022.С.9-13.
- Децентралізація публічної влади в Україні: здобутки, проблеми та перспективи : матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (12 травня 2023 р., м. Львів) / [за наук. ред. проф. О. В. Батанова, доц. Р. Б. Бедрія]. – Київ ; Львів ; Щецин : ЛНУ імені Івана Франка, 2023. 208 с.
- Нормотворча діяльність : навчальний посібник / кол. авторів ; за ред. В. В. Шишка. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2024. 400 с.
- Петришин О. В. Порівняльне правознавство у таблицях : навч. посіб. для юрид. ф-тів та закл. вищ. освіти / авт.-уклад.: О. В. Петришин, О. В. Зінченко, Д. В. Лук'янов. – 4-те вид., змін. – Харків : Право, 2021. 164 с.
- Риндюк В.І. Упорядкування законодавства України: теоретико-методологічний та техніко-юридичний аспекти: монографія. К.:КНЕУ, 2021. 407 с.
- Скуріхін С. М. Морфологія і динаміка правової культури: навч. посіб. Одеса: Фенікс, 2020. 314 с.
- Удовика Л. Г. Legal system of present under the conditions of globalization transformations / The legal system of Ukraine in the conditions of transformation of society transformation. Collective monograph. Edited by Iryna Sopilko. Podhajaska : European institute of further education, 2020. 208 p. P. 23-43

Допоміжна:

1. Актуальні виклики адміністративної реформи в Україні в умовах А43 воєнного стану : збірник тез доповідей та повідомлень за матеріалами круглого столу (м. Харків, 30 червня 2022 р.) / НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування НАПрН України, м. Харків). – Харків : НЮУ імені Ярослава Мудрого, 2022. 104 с.
2. Білоскурська О.В., Федорчук М.Д. Нормативно-правове регулювання обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина в умовах воєнного стану в Україні. *Правова держава*. 2022. № 46. С. 7–18. 23.
3. Велика українська юридична енциклопедія : у 20-ти томах. Том 3: Загальна теорія права / редкол.: О. В. Петришин (голова) та ін.; Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і права імені В. М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2017. 952 с.
4. Довгань Б., Михайліна Т. Цифрові права людини четвертого покоління крізь призму трансгуманізму. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 1. С. 171–175.
5. Загальна теорія права. Академічний курс: підруч. для студ.-юристів / за ред. д.ра юрид.наук, проф. С.В.Бобровник. Київ: Юрінком Інтер, 2021. 576 с.
6. Корнієнко М.В. Права людини в умовах воєнного стану: загальноправовий дискурс. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2022. № 1–2. С. 27–31.
7. Кузьменко С. Г., Топузов Д. І. Публічна влада та її складові: навчальний посібник. Маріуполь: МДУ, 2021. 67 с.
8. Мазур М. Принцип правової визначеності та зміни судової практики/ Портал сучасного права/ Пресцентр Верховного Суду: навчальний посібник / кол. авторів ; за ред. В. В. Шишка. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2024. 400 с.
9. Права людини в особливих правових режимах: досвід України: монографія / Д. С. Терлецький, О. В. Марусяк, Ю. Д. Батан, М. В. Афанасьєва та ін.; за заг. ред. д.ю.н., проф. М. В. Афанасьєвої. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 356 с.
10. Петров Р. Особливості і транспозиції «Acquis» ЄС у правову систему України: енергетичний та митний сектори. *Lex Portus*. 2020. Вип. # 2 (22). С. 42-57.
11. Тихомиров.О.О. Права людини: інформаційний вимір: монографія / О. О. Тихомиров. Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. 304 с.
12. Смирнова К.В. Право Європейського Союзу: сучасне розуміння та напрям руху. Лекція за Весняній школі «Право Європейського Союзу та його вплив на Україну» 15 – 23 03 2021р.
13. Станько І.Я. Співвідношення принципів та норм права у правових системах України та Європейського Союзу: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Київ, 2020. 20 с.
14. Стрибко Т. І. Вплив глобалізації на релігійно-правову систему сучасності / Т. І. Стрибко // Сучасні тенденції розвитку законодавства України в контексті проведення державних реформ : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Чернівці, 04 берез. 2021 р.) / відп. ред. Т. А. Латковська; МОН України, Чернівець. юрид. ін-т Нац. ун-ту «Одес. юрид. акад.». Чернівці, 2021. С. 277– 280.
15. Турянця В.В. Методологія наукового пізнання процесів глобалізації та трансформацій як факторів розвитку та універсалізації прав людини нових поколінь. *Порівняльно-аналітичне право*. 2022. №6. С.370 – 72.
16. Четверте покоління прав людини: особливості правового регулювання, проблеми та перспективи розвитку в сфері охорони здоров'я: монографія / за заг. ред.: д.ю.н., проф. С. Б. Булеци ; к.ю.н., доц. М. В. Менджул. Ужгород: УжНУ, 2020. 464 с.
17. Чукаєва. В. О. До проблеми типології правової системи сучасної України. *Juris Europensis Scientia*. Випуск 4, 2020. С.20-24.

Нормативно-правові акти:

1. *Конституція України*: від 28.06.1996 № 254к/96-ВР: станом на 1 січ. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
2. *Договір про Європейський Союз 1992 р.*: Консолідовані версії Договору про Європейський Союз та Договору про функціонування Європейського Союзу з протоколами та деклараціями: станом на 18 трав. 2024 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b06#Text
3. *Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод* (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини). Ратифіковано Законом № 475/97-ВР від 17.07.97. станом на 18 трав. 2024 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
4. *Загальна декларація прав людини*: Прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
5. *Декларація прав дитини*: Прийнята резолюцією 1386 (XIV) Генеральної Асамблеї ООН від 20 листопада 1959 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_384#Text
6. *Міжнародний пакт про громадянські і політичні права*: Міжнародний пакт ратифіковано Указом Президії Верховної Ради Української РСР N 2148-VIII (2148-08) від 19.10.73 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text
7. *Цивільний кодекс України*: Кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV: станом на 27 квіт. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
8. *Цивільний процесуальний кодекс України*: Кодекс України від 18.03.2004 № 1618-IV: станом на 27 квіт. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>
9. *Кримінальний кодекс України*: Кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III: станом на 19 трав. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
10. *Кримінальний процесуальний кодекс України*: Кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI: станом на 16 трав. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
11. *Кодекс адміністративного судочинства України*: Кодекс України від 06.07.2005 № 2747-IV: станом на 18 трав. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>
12. *Кодекс законів про працю України*: Кодекс України від 10.12.1971 № 322-VIII станом на 18 трав. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>

Інформаційні ресурси в мережі інтернет:

1. <http://www.rada.gov.ua> – Офіційний сайт Верховної Ради України
2. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека імені В.І.Вернадського
3. <http://www.loc.gov> – бібліотека Конгресу США
4. <http://www.bl.uk> – Британська бібліотека
5. <https://www.dnb.de> – Німецька національна бібліотека
6. <http://www.bnf.fr> – Національна бібліотека Франції
7. <https://www.europeana.eu/en> – Європейська цифрова бібліотека (Europeana)
8. <http://europa.eu> — Офіційна сторінка Європейського Союзу;
9. <http://www.euractiv.com> – медіа портал Європейського Союзу;
10. <http://www.europarl.europa.eu> – сторінка Європейського парламенту;
11. <http://ec.europa.eu> – сторінка Європейської Комісії;
12. <http://www.consilium.europa.eu> – сторінка Ради Європейського Союзу;
13. <http://www.echr.coe.int/home> - офіційний сайт Європейського суду з прав людини;
14. <http://europa.eu/> - офіційний сайт Європейського Союзу;
15. <https://www.europol.europa.eu> - офіційний сайт Європейського поліцейського агентства (Європол);
16. <https://www.icc-cpi.int> - офіційний сайт Міжнародного кримінального суду;

17. <http://www.icj-cij.org/homepage/ua> - офіційний сайт Міжнародного суду Організації Об'єднаних Націй;
18. <http://www.interpol.int> - офіційний сайт Міжнародної організації кримінальної поліції Інтерпол;
19. <http://www.nato.int/cps/en/natolive/index.htm> - офіційний сайт Північноатлантичного альянсу;
20. <http://www.osce.org> - офіційний сайт Організації з безпеки та співробітництва в Європі.